

Систематизація й узагальнення вивченого з теми «Пунктуаційна норма»

Пунктуація (від лат. *punctum* — крапка) — розділ науки про мову, який вивчає правила вживання розділових знаків.

Пунктуаційні норми — загальноприйняті правила вживання розділових знаків.

Пунктуаційні помилки спричинені порушенням правил уживання розділових знаків.

Кома

1. У простому ускладненому реченні:

- звертання;
- вставні конструкції;
- однорідні члени речення;
- відокремлені члени речення.

2. У складному реченні:

- складносурядне;
- складнопірядне;
- безсполучникове;
- речення з різними видами зв'язку.

Крапка з комою

1. У простому реченні з однорідними членами речення.

2. У складному реченні:

- складносурядне;
- складнопірядне;
- безсполучникове;
- речення з різними видами зв'язку

Двокрапка

1. У простому реченні:
· з однорідними членами речення (узагальнювальне слово).

2. У складному реченні:
· безсполучникове;
· речення з різними видами зв'язку.

Тире

1. У простому реченні:
· між підметом і присудком;
· у реченнях із відокремленим означенням (і прикладкою);
· з однорідними членами речення (узагальнювальне слово).

2. У складному реченні:
· складносурядне;
· складнопірядне;
· безсполучникове;
· речення з різними видами зв'язку.

Лапки

У реченнях із прямою мовою та цитатами.

Практичні завдання

Складіть і запишіть речення, які ілюстрували б правила вживання розділових знаків, наведених у таблиці вище. Прокоментуйте правила.

1. Розставте розділові знаки, прокоментуйте відповідні правила.

1. Коло хат у садках темніли купи вишень та стриміли здорові старі дикі груші.
2. Лупиться під палаючим сонцем старенький вимитий дощами дах.
3. Все забуваєм скруту і нужду і те здається що й забути годі.
4. Нарівні з вікном тьмяно білили припорошені пилом розквітлі акації.

5. Налита сонцем і вітрами хлюпоче веслами весна.
6. Я був молодий здоровий і міг працювати не втомлюючись.
7. Не піймавши не кажи що злодій.
8. Він підвів голову й нібито посміхнувся.
9. Ви зараз безперечно можете дозволити собі відпочити.
10. Сонячний день млосоно дихав запашним теплом свіжої ріллі і дзвінкогоголосі жайворонки дружним хором славили весну.
11. Від пісні журливої дуб сколихнувся і лелеки здригнулись вві сні.
12. Хвилина ще і схід розпише в сліпучі барви небосхил.
13. А вас я просив би допомогти іншим порадою ви чудово склали зовнішнє незалежне оцінювання минулого року.

2. Запишіть речення, знявши ризики, виправивши помилки, вставивши, де потрібно, пропущені букви та розділові знаки. Підкресліть головні й другорядні члени речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Побудуйте схему речення.

І ось коли Гаррі вже почав не/покоїтися що станеться як він торкнеться землі труба вигнулася горезонтально і він вилетів з неї гепнувшись на вологу долівку темного кам'яного туннелю такого великого що в ньому можна було вільно стояти (За Дж. К. Ролінг; переклад В. Морозова).

Рекомендовані джерела

1. **Український правопис:** [схвалено Кабінетом Міністрів України (постанова № 437 від 22 травня 2019 р.): затвердила Українська національна комісія з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.)] / Національна академія наук України, Наукова думка, 2019. 392 с.
2. Ющук І.П., Практикум з правопису і граматики української мови, Освіта, 2012. 270 с.
3. Хворостяний І. Г. Українська мова: лайфхаки, Ранок, 2019. 288 с.
4. Куриліна О.В., Українська мова та література: Збірник завдань у тестовій формі, ОП Сисин О.В., 2018. 440 с.
5. Авраменко О., Тищенко О. Українська мова: правопис у таблицях, тестові завдання: навч. посібн. для підготовки до ДПА та ЗНО для учнів загальноосв. навч. закл., КНИГОЛАВ, 2017. 176 с.

Тести онлайн:

ЗНО-ОНЛАЙН, Завдання за темою з української мови та літератури.
Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zno.osvita.ua/>